

เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพ
ที่เมรุวัดเทพศิรินทราวาศ

งาน ศพเจ้าพระยานรรัตนราชมานิต

แลศพเจ้าพระยาศรีธรรมมาธิราช

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม วันโกนดิถีศก ๑๓๑ เป็นกำหนดวันที่
จะได้พระราชทานเพลิงศพเจ้าพระยานรรัตนราชมานิต (โต) กับศพ
เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิราช (เวก) ณเมรุวัดเทพศิรินทราวาศ
เจ้าพนักงานไต ดต ถอน ฉัตร เบญจรงค์ แด่ราชวัตรไม้ ไม้ ออก เป็ดยืน
ฉากเทวดาบังเพลิง เปน ฉาก ถาย ต้นไม้ กับสิ่งต่าง ๆ บาง อย่าง
ตาม เกียรติยศ

วันที่ ๒๐ แลที่ ๒๑ พฤษภาคม เจ้าภาพได้ทำบุญที่ ศพ
ทั้ง สอง แห่ง

วันที่ ๒๑ พฤษภาคม เวลา ๒ ทุ่มเศษ เจ้าพนักงานไต ยกโกษ
ศพเจ้าพระยานรรัตนราชมานิต ขึ้น รถ แปลง แต่หน้าบ้าน เเชิง ๘พาน
นรรัตน ๗ ตำบล ถนนจักรพงษ์ เติร์ กระบวน หมี่ ทหาร กอง เกียรติยศ
คือ ทหาร รวบ พร้อม ด้วย แตรวง เป่า เพลง โคก จัด เปน หนึ่ง กอง ร้อย
ตาม เกียรติยศ ซึ่งเจ้าพระยานรรัตนราชมานิตได้ รับ ตำแหน่ง นายพันเอก
ผู้บังคับ การ ทหาร ดับเพลิง มา ต่อ มา มี ทนาย นุ่ง ชาว ถือ เทียน แทน

คู่แท้มีกตอง ชนะเขี้ยว ๒๐ จำปี ๑ ฉัตร เบญจา ดำรับ ๑ มีรถ
 พระธรรมโกษาจารย์อ่าน พระอภิธรรม นำ ศพ กั้น ลับประทน แดง แดรก
 โภษ กั้น ลับประทน โหมด มีเจ้าพนักงาน ประคอง โภษ ๒ ต่อ มา ถึง
 วงษ์ ญาติ นุ่ง ชาว เดิร ตาม ศพ ขบวน เดิร แต่ บ้าน มา เดี่ยว เข้า ถนน
 พระสุเมรุ ตรงไป ตาม ถนน มหาไชย เดี่ยว ข้าม ลาน พิพิธภาค ไป ตาม
 ถนน หลวง หยต รอ ขบวน ศพ เจ้าพระยาศรีธรรมมาชิราช ส่วน ศพ
 เจ้าพระยาศรีธรรมมาชิราช เจ้าพนักงาน ได้ ยก โภษ ศพ ลง เรือ กราบ
 ม่าน ดาว กระจาย แต่ บ้าน ปาก คลอง มอญ ข้าม ฝาก ยก โภษ ศพ ขึ้น คั้ง
 บน รถ แดง ที่ ท่า ปาก คลอง คลาด มี ขบวน แห่ง ทหาร รักษา วง ถือ เทียน
 ต่าง คู่แท้ ๒๐ คู่ กตอง ชนะเขี้ยว ๒๐ จำปี ๑ ฉัตร เบญจา ดำรับ ๑
 รถ ศพ มี พนักงาน ประคอง โภษ ๒ แดง วงษ์ ญาติ นุ่ง ชาว เดิร ตาม
 เดิร ขบวน แต่ ถนน ปาก คลอง คลาด ไป บรรจบ ขบวน ศพ เจ้า พระยา นรวรดิ
 ราชมานิต ที่ ถนน หลวง เดิร ขบวน ไป เข้า ประตู ลาน ด้าน ใต้ เวียน
 เมรุ ๓ รอบ แล้ว ยก โภษ ศพ ทั้ง สอง ขึ้น คั้ง ยัง มุข เมรุ ด้าน ใต้
 เจ้าภาพ ทั้ง ๒ ฝ่าย ได้ ทำ บุญ มี เทคนั้ แด บัง ลุก เป็น ต้น ไป มี พระสังฆ
 ลวด อภิธรรม กับ ประโคม กตอง ชนะ ตาม เกียรติยศ

รุ่ง ขึ้น วันที่ ๒๒ พฤษภาคม เวลา บ่าย เจ้าพนักงาน ได้ ยก ลง
 ใน ศพ ขึ้น คั้ง ยัง ที่ พระราชทานเพลิง

เวลา บ่าย ๕ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง เกร็ง ครั่ง ยศ
 ทหารบก ทรง ประทับ เกร็ง ราชอิศริยาภรณ์ เสด็จ พระราชดำเนิน โดย

วันที่ ๙ มิถุนายน ๑๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๙ หน้า ๕๙๗

รถพระที่นั่ง ยนต์ แต่พระราชวังสวนดุสิต มาประทับ ณ พลับพลาอิศริยา
ภรณ์ ทรง พระมหากรุณา แก่ เจ้าพระยานรรัตนราชมานิต จึงแต่งตั้ง
พระราชดำเนียรเข้าสู่เมรุ ทรง ทอดไตร ๑๕ ไตร พระราชทาน
มังสุกุด ศพเจ้าพระยานรรัตนราชมานิต แล้ว ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ ส้มเต๋จ พระเจ้าน้อง ยาเชอ เจ้าฟ้ากรมขุนนครราชสีมา ทรง ทอดไตร
ต่อไป รวม เป็นไตร พระราชทาน มังสุกุด ศพ ๑๕ ไตร กับ
พระราชทาน ผ้าขาว ศพ ๓๐ พับ เงิน ศพ ๔๐๐๐ สตางค์ พระสงฆ์
มังสุกุด ถวาย ยถาอนุโมทนา ถวาย อดิเรก แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานเพลิงศพ เจ้าพนักงาน ประโคม กดอง ษนะจำปี ตามเกียรติยศ
ทหาร รวบ คำนับ ศพเจ้าพระยานรรัตนราชมานิต มี แคร วง บรรเลง เพลง
โศก ด้วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ ถัดไป เวลา เกือบ ย่ำค่ำ
แล้ว เจ้านาย ประทาน เพลิง ข้าราชการ แด วงษ์ ญาตี เผาศพต่อไป

งาน ศพ พระลำดับนโสภณ

แด ศพ พระธรรมราชาอนุวัตร

วันที่ ๒๒ แลที่ ๒๓ พฤษภาคม วันโกสินทร ศก ๑๓๑ เจ้าภาพ
ได้จัดการ ทำบุญ ที่ ศพ พระลำดับนโสภณ แด ศพ พระธรรมราชาอนุวัตร
ทั้ง ๒ แห่ง

วันที่ ๒๔ พฤษภาคม วันโกสินทร ศก ๑๓๑ เวลาบ่าย ๓ โมง

เล่ม ๒๙ หน้า ๕๙๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๙ มิถุนายน ๑๓๑

เจ้าพนักงานได้ยกโทษ ศพ พระดำสนโศภณ ขึ้น รถแปลง เติร ขบวน แห่ง
อันมี ขบวน หดวง พระราชทาน ตาม เกียรติยศ มี กตอง ชนะ เขี้ยว ๒๐
จำปี ๑ ฉัตรเบญจาตำรับ ๑ แต่ วัดราชประดิษฐ์ ไป ตาม ถนนราชินี
เดี่ยวไป ตาม ถนน เจริญ กรุง แดเดี่ยวไป ข้าม สพาน พัฒนาภาคไป ตาม
ถนน หดวง ส่วน ศพ พระธรรมราชา นุวัตร เจ้าพนักงานได้ยกโทษ ศพ
แต่ วัดนิเวศธรรมประวัติ ขึ้น รถไฟ มาที่ สถานี กรุง เทพ ฯ ยกโทษ ศพ ขึ้น
รถแปลง เติร ขบวน แห่ง แต่ สถานี มี ขบวน หดวง กตอง ชนะ แด ฉัตรเบญจา
ตาม เกียรติยศ เช่น เดียวกัน มา บรรจบ ขบวน แห่ง ศพ พระดำสนโศภณ เดี่ยว
เข้าสู่ ลาน เวียน เมรุ ๓ รอบ แด้ว เจ้าพนักงาน ยก ตอง ใน ชั้น ตั้ง ยิง ที่
พระราชทานเพลิง เวลาบ่าย ๔ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว เสด็จ พระราชดำเนิน โดย รถ พระที่นั่ง ยนต์ ไป ณ วัด เทพศิริน
ธราวาศ ขึ้น พลับพลา อภิสิริยาภรณ์ ทรง เคารพ ต่อ พระดำสนโศภณ
จึง ทรง เคารพ พระ ภูษา ชาว เสด็จ เข้า ประทับ ใน เมรุ ทรง ทอดผ้า
ไตร ๑๐ ไตร พระราชทาน บังสุกุล แดโปรดเกล้า ฯ ให้ ส้ม เสด็จ
พระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนนครราชสีมา ทรง ทอด ต่อไป เป็น จำนวน
ไตร ศพ พระดำสนโศภณ ๑๕ ไตร กับ พระราชทาน ผ้าขาวพับ อีก ๓๐ พับ
เงิน ๔๐๐๐ สตางค์ ศพ พระธรรมราชา นุวัตร ๑๐ ไตร กับ พระราชทาน
ผ้าขาว อีก ๒๐ พับ เงิน ๔๐๐๐ สตางค์ พระสังฆมัย บังสุกุล มี พระธรรม
ปาโมกข์ เป็น ประทาน บังสุกุล ถวาย ถา อุณ โมทนา แด้ว พระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทาน เพ็ญศัพ พนักงาน ประโคม กตอง ษนะ
จำปี ตาม เกียรติกยศ แล้วเสด็จประทับที่ ศาลา ตำรงธรรม มีพระราช
ตำรัสแต่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาวชิรญาณวโรรส จน
เวลาบ่าย ๕ โมงเศษเสด็จกลับ เจ้า นาย แด ษำราชการ ทั้ง พระสังฆ
กับ สำนุกษย์ได้เฝ้าต่อไป

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม เวลาเช้าพระราชทานไทร สำนหำบ ของ หลวง
ใน ล้วน พระสำสน โสภณ เจ้าพนักงานเตีร สำน หำบ แปร รูป แล้ว เก็บ
อัฐิ ตาม ธรรมเนียม

งาน ศัพ พระยาราชภักดี

แด ศัพพระยาอภิรัตนฤทธิ

วันที่ ๒๔ แดที่ ๒๕ พฤษภาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๓๑ เจ้าภาพ
ได้มีการ ทำบุญศัพที่บ้าน ทั้ง ๒ แห่ง

วันที่ ๒๖ พฤษภาคม เวลาบ่ายเจ้าพนักงานได้ ยก โภษ ศัพ
พระยาราชภักดี (โค) แต่ที่บ้าน ดง เรือ มำน ดาว กระจาย มาตาม คตอง
บาง กอกใหญ่ ษำม ฝาก มาขึ้น ที่ ทำ กรมไปรสนีย์ โทรเตช แด้วยก
โภษขึ้น ตั้ง บน รด แปลง ษบวน หน้มีเสด็จ พระอริยภระวี่อ่านพระอภิธรรม
นำศัพ แด กตอง ษนะ ษะยว ๒๐ จำปี ๑ ฉักรเบญจาสำรับ ๑
คน ษุ่น ชาว ถือ เครื่อง ษศ แด ญาคิเตีร ตาม ศัพ แด้ว เจ้าพนักงานได้ ยก

โกษ พระยาอภัยรณฤทธิ์ (ถวิล) แต่บ้านชั้นรถแดง มีกตอง ขณะ
แต่ฉัตรเบญจาตาม เกียรติยศ เช่นเดียวกัน มีทหารมหาดเล็ก (รักษา
พระองค์) หมอวตหนึ่ง มีนายร้อยตรี บังคับ หมอวตแห่ ด้วยพระยา
อภัยรณฤทธิ์ ได้รับตำแหน่ง เป็น นายร้อยโทใน กรม ทหารมหาดเล็ก ได้
เดิร ขบวน มาคือ ท้าย ขบวน ศพ พระยาราชภักดี เป็น ขบวน เตี้ย เดิรไป
ยัง วัดเทพศิรินทราวาศ เข้าเวียง เมรุ ๓ รอบแล้ว เจ้าพนักงาน
เปลื้องโกษ ยกตองใน ชั้น ตั้ง ยิง ที่ พระราชทาน เพดิงใน เมรุ เสร็จแล้ว

เวลาบ่าย ๕ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง เสร็จ
เหมือนวันที่ ๒๔ พฤษภาคม เสด็จพระราชดำเนิน โดยรถ พระที่นั่ง ยนต์
แต่พระราชวัง ส่วน ดุสิตไป ณ วัดเทพศิรินทราวาศ เสด็จขึ้น ประทับ บน
พลับพลา อิศริยาภรณ์ ทรง พระกรุณาแก่ พระยาราชภักดี ซึ่งเป็น พระญาติ
จึง เสด็จ พระราช ดำเนิร เข้า ประทับ ใน เมรุ มุขเหนือ ทรง ทอดไตร
พระราชทาน บังสุกุล แล้วโปรดเกล้า ฯ ให้ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ
เจ้าฟ้ากรมขุนนครราชสีมา ทรง ทอด ค่อยไป เป็น จำนวน ไตร พระราชทาน
บังสุกุล ศพ พระยาราชภักดี ๑๕ ไตร ศพ พระยาอภัยรณฤทธิ์ ๑๐ ไตร
กับ มีผ้าขาว พับ พระราชทาน บังสุกุล ศพ พระยาราชภักดี ๓๐ พับ ศพ
พระยาอภัยรณฤทธิ์ ๒๐ พับ กับ เงิน ศพ ละ ๔๐๐๐ ดั่งangk ด้วย
พระสงฆ์ บังสุกุล มี พระธรรมไตร โดกาจารย์ เปน ประธาน บังสุกุล แด
ถวาย อนุ โมทนาแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทาน เพดิงศพ

วันที่ ๙ มิถุนายน ๑๓๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๙ หน้า ๖๐๑

พนักงาน ประโคม กดอง ชะนะจ่ามี ทหารมหาดเล็ก (รักษาพระองค์)
หมวดหนึ่ง ที่แห่มาแต่ตั้งแถวอยู่ที่นั้น กระทำวันทยาอุช เป่าแตร เติง
คำนับศัพ พระยาอภิรัตนฤทธิ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เด็จชัน
ประทับบน พลับพลาอิศริยาภรณ์ เจ้านาย แด ชำราชการ กับวงษ์ญาติ
ได้เผาค่อไป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประทับเฝ้า สมเด็จพระบรม
ราชินีพระชนมโสดง ซึ่ง เด็จจ พระราชทานิร แต่เมือง สมุทปราการ
ชัน มา พระราชทาน เติง นั้น มี พระราชดำรัส อยู่จน เวลา ๒ ทุ่มเศษ
จึง เด็จจ กดับ

วันที่ ๒๗ พฤษภาคม เวลาเช้า พนักงาน แด ญาติ เติง ไตร สำน หาบ
ของ หดวง พระราชทาน เนิภาะ พระยาราชภักดี แปร รูป แด้ว เก็บ อัฐิ
ตาม ชรรณ เนียม

งาน ศัพ พระนมปริก

วันที่ ๒๗ แดที่ ๒๘ พฤษภาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๓๑ เจ้าภาพ
ได้จัดการ ทำ บุญบำเพญกุศล ที่ ศัพ พระนมปริก

วันที่ ๒๘ พฤษภาคม เวลาบ่าย ๓ โมงเศษ เจ้าพนักงาน
ได้ ยก โภษ ศัพ พระนมปริม ชัน รถแปลง มี พระชรรณ ไตร โดกาจารย์
อ่าน พระอภิธรรมนำศัพ แด กดอง ชะนะเขี้ยว ๑๐ จ่ามี ๑ ฉัตร
เบญจาตำรับ ๑ แห่แต่ วงษ์ พระเจ้าน้อง ยาเชอ กรมหมื่นกำแพงเพชร

เต็ม ๒๙ หน้า ๖๐๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๙ มิถุนายน ๑๓๑๑

อรุณโยธิน ไปเข้าวัดเทพศิรินทราวาส เวียนเมรุ ๓ รอบแล้ว
เจ้าพนักงาน ยก ดอง ใน โภช ๕ ชั้น ตั้ง ใน ที่ พระราชทาน เพลิง ครั้น เวลา
บ่าย ๕ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง เครื่อง ขาว
ทหารบก เสด็จ พระราชดำเนิน โดย รถ พระที่นั่ง ยนต์ แต่ พระราชวัง ส่วน
ดุสิต ไปเสด็จ ขึ้น ประทับ พลับพลาอิศริยาภรณ์ ทรง พระมหากรุณา แก่
พระนมปรีก จึง เสด็จ พระราชดำเนิน เข้า ประทับ ใน เมรุ ทรง ทอดไตร
พระราชทาน บังสุกุล ๗ ไตร แต่ มี พระราชทาน ผ้า ขาว บังสุกุล อีก ๑๐ พับ
เงิน ๒๐๐๐ ดอลลาร์ พระสังฆบัณฑูต ถวาย ยถาอนุโมทนา ถวาย อติเรกแล้ว
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทาน เพลิงศพ พนักงาน ประโคม
กลอง ชะนะ จำ ปี ที่ แห่ง มา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ ขึ้น พลับพลา
อิศริยาภรณ์ แล้ว ประทับ รถ พระที่นั่ง เสด็จ พระราช ดำเนิน กลับ
พระราชวัง ส่วน ดุสิต เจ้านาย ประทาน เพลิง ข้าราชการ กับ วงษ์ ญาติ
ได้เผาค่อยไป

รุ่งขึ้นวันที่ ๒๙ พฤษภาคม เวลาเช้า เจ้าพนักงาน แด ญาติ เติร์ ไตร
ห้าม หาบ ของ หลวง พระราชทาน แด เก็บ อัฐิ แล้ว เปน เสร็จ การ ฯ

ข้าราชการกราบถวายบังคมลา

วันที่ ๔ มิถุนายน รัตนโกสินทรศก ๑๓๑๑

พระบาท สมเด็จพระเจ้า อยู่หัว เสด็จ ออก พระที่นั่งอภิเศกดุสิต

ข้าราชการ กราบ ถวาย บังคมลา คือ